

## HIBIRU DIM n di'e gbaun si'a la nwa

*Wina'am pian'adi yu'un yit o Biig sa'an la yela*

<sup>1</sup> Wina'am da ke ka o nodi'esidib pian'ade o yela kudumin tisidi ti yaanam saṅa bedego ne sueya kon'ob kon'ob bedego. <sup>2</sup> Amaa tinam saṅa nwa, Wina'am pian'ad tisidi ti yiti o Biig la sa'an, one ka o gaṅ o ye o so'e si'el wusa la, ka li yine o sa'an na ka Wina'am maal dunia ne line be saṅgbaunin la wusa. <sup>3</sup> O Biig la nyeene ne Wina'am na'am la paṅ, ka Wina'am a si'em la, o me ane ala. Ka li yine o pian'ad line mor paṅ la ni ka o gosid bun wusa. Ka on pie ninsaal tuumbe'ed la, ka yu'un zin'i Wina'am one a kpi'eun sob n gat si'el wusa la datiuṅ.

*Wina'am Biigi gat maleknam si'em la yela*

<sup>4</sup> Wina'am du'os o ka o gat maleknam. Ka yu'ur kan ka o di'e la gat maleknam yuda.

<sup>5</sup> Ka Wina'am nan zi' yel malek ye,  
“Fune a m Biig, ka zina ka m liebi fu Ba'.”  
Ka me pu yel malek ye,

“Mane na a fu Ba' ka fun na a m Biiga.”

<sup>6</sup> Ka on tumi o bikpeṅ dunia ni na la, o lem yel ye,

“Kel ka Wina'am maleknam wusa na'as o.”

<sup>7</sup> Ka yel maleknam bane aa o tumtumnb la yela ye,

“O ke ka o maleknam la a wuu pebisim ne,

- ka o tumtumuib la me a wuu bugum zilima ne.”
- <sup>8</sup> Amaa o Biig la yela, o yel ye,  
 “Wina'am, fu na'am gbaun la na be saŋa line ka' benne.  
 Ka zanli fu na'am duor ne popielim.
- <sup>9</sup> Fu noŋ yelsida,  
 ka kis line a ziri.  
 Dinzug ka Wina'am, one aa fu Wina'am la,  
 zaŋ kpaam line a sumalisim suenn uf  
 ka fu gaadi fu taaba.”
- <sup>10</sup> Ka lem ye,  
 “Zugsoba, fune maal dunia pin'ilugin,  
 ka saazug wusa ane fu nu'ug tuuma.
- <sup>11</sup> Li wusa na sa'am,  
 ka kudig wuu fuugi kudigid si'em la,  
 amaa fun na kpelim be.
- <sup>12</sup> Fu na kpilimi li wuu kparib ne,  
 ka tiake a bunpaal.  
 Amaa fu pu tiakeda,  
 ka fu yuma ku mor benne.”
- <sup>13</sup> Ka malek kane ka Wina'am da yel o ye,  
 “Zin'inim m datiun,  
 ka m ti ke ka fu no fu dataas ne noba?”
- <sup>14</sup> Ka maleknam a bo? Ba ane siis ne, ka tumne tisid Wina'am. Ka o tumi ba ye ba suŋ bane na ti paam faangir la.

## 2

### *Faangir tita'ar la yela*

- <sup>1</sup> Dinzugo li nar ka ti gban'e tiname wum yelsida la su'uŋa, ka da basi lii. <sup>2</sup> Ka pian' kan ka maleknam da yel la ya'a pu lu teŋa, ka one

zan'as ka pu doli lii na di'e namisug line nar o.  
<sup>3</sup> Ka ti ya'a ne'es Wina'am faangir tita'ar nwa,  
 ti na nin wala pons namisug la? Zugsob la da  
 denim pian' faangir la yela yiiga, ka bane wumi  
 li la pa'ali ti ye li a sida. <sup>4</sup> Ka Wina'am me pa'al ye  
 li a sida, ne tuumnyalima ne tuumkpi'ema buudi  
 buudi ne o Siig Sunj piini line ka o pudugidi li ne  
 o mej boodim la.

*Faangir la so'od la yela*

<sup>5</sup> Ka Wina'am pu ke ka maleknam so'e dunia  
 line ka o da nan ye o maal ka ti pian'ad li yela  
 laa. <sup>6</sup> Li sob Wina'am gbaunjin zin'isi'a ka so' yel  
 ye,

“Ninsaal a bo, ka fu ten'esidi o yela?

Ka ninsaal biig a bo, ka fu gosidi o yelle?

<sup>7</sup> Fu maal o ka maleknam gaad o ne bi'ela,

ka fu yu'un pid o na'am zugpibig ne na'asi,

<sup>8</sup> ka ke ka o so'e si'el wusa.”

Ka on ke ka ninsaal so'e si'el mekama la, o pu  
 bas si'el ka li ka'a o so'olim. Ka lin a si'em la, ti  
 nam pu nye ka o so'e si'el mekamaa. <sup>9</sup> Amaa ti  
 nye Yesu, on ka Wina'am sie n gaad maleknam  
 saɲa bi'ela la, ka o yu'un pid na'am zugpibig ne  
 na'asi, ku'um namisug la yela. Ka li ane Wina'am  
 popielim ke ka o kpi n tis so' mekama yela ka nye  
 na'asi la. <sup>10</sup> Li su'um ye Wina'am one maan ka  
 gosid si'el wusa la, ke ka Yesu one aa ti faangir  
 la a su'uɲa one namis la yela ye, Wina'am zaɲ o  
 biis bedego ka ba kpen'e o na'amin la.

<sup>11</sup> Ka on ne nimbane ka o maal ka ba a  
 popielim dim la, babayi wusa mor Ba' yinni.  
 Dinzug ka o pu zot nyan ye on na buoli ba ye  
 o ba'abiise. <sup>12</sup> Ka yel Wina'am ye,

“M na pian' fu yu'ur la tisi m ba'abiis,  
ka na yuum yuma pian' fu yu'ur fu nidib  
bedego tuon.”

<sup>13</sup> Ka lem ye,

“M na tie ne Wina'am.”

Ka lem yel ya'as ye,

“Mane nwa be ne Wina'am biis bane ka o tisi m  
la.”

<sup>14</sup> Ka biis la wusa sadigim mor ningbin ne  
ziim kaŋa nwa, on meŋ da mor ningbin kan  
la men, ye o kum la yela ka o na nyaŋe sa'am  
Sutaana one mor paŋ na so'e kum <sup>15</sup> ka tis  
bane ka kum zotim yela ke ka ba a yamis ba  
beilim wusa ni la yolisim. <sup>16</sup> Ka li a sida ye o  
ba'a kae' ne maleknama, amaa Abraham yaas  
ka o ba'a be ne ba. <sup>17</sup> Dinzug ke ka o maal o  
meŋ wenne o ba'abiis ne, yel mekama wusa ni,  
ye o lieb maalmaan kpeenm n mor yelsida ka  
zot nimbaanlig Wina'am tuuma ni, n maan ye  
Wina'am bas o supeen o nidib tuumbe'ed yela.

<sup>18</sup> Ka Sutaana daa ye Yesu maal si'el ka o gos  
ka pu nye la zug, ka Yesu na tun'e suŋ bane be  
pan'asugin la.

### 3

#### *Yesu n gat Moses si'em la yela*

<sup>1</sup> M Ba' Wina'am biis bane ka Wina'am la'am  
buoli ya la, ten'esimi Yesu yela, one a Wina'am  
tuntum ne maalmaan kpeenm ka ti peligidi ti  
poog n yet o yela o nidibin la. <sup>2</sup> O a yelsida sobi  
tis one gaŋ o la wuu Moses da a yelsida sob si'em  
Wina'am yidimin la. <sup>3</sup> Dau kane meed yir di'ed  
na'asi gat yir la meŋ. Ala men ka Yesu nar na'asi

bedego n gat Moses. <sup>4</sup> Yir mekama, ti mi' ye so' mee li, ka Wina'am a one meed si'el mekama wusa. <sup>5</sup> Ka Moses da ane tumtum ka a sida sob Wina'am yidimin wusa, ka da yel yelkane ka ba na ti pian' li yela la. <sup>6</sup> Ka Kiristo me da a biig ka a yelsida sob ka gur Wina'am yidim, dinzug ti ya'a mor sukpi'em ne ti'ir ye ti ane o yidim, ti na nwe'ed nyo'og li yela.

*Wina'am nidib vu'usum la yela*

<sup>7</sup> Ala zugo, wenne Siig Sunj la yet si'em la ye,  
 “Zina, ya ya'a wum Wina'am kukor,  
<sup>8</sup> da endi ya toba  
 wuu sanjan ka ya yaanam da zan'as  
 Wina'am  
 ka mak o moogin la.  
<sup>9</sup> Zin'ikan ka ya yaanam da mak man,  
 ye ba kpans la,  
 ka nye m tuuma yuma piisnaasi.  
<sup>10</sup> Dinzug ka m sunf da pelig  
 ne zumaan kan dim la.  
 Ka ye, ‘Sanja wusa ba po'ogid man,  
 ka pu ban man sueya la a si'em.’  
<sup>11</sup> Man sunf pelig ne ba ka m po noor ye,  
 ‘Ba kudum ku kpen' m vu'usum zin'iginee.’  
 ”

<sup>12</sup> M ba'abiise, gu'usimi ka ya so' da mor sunf be'ed line pu niñid Wina'am yadda, ka o fendig ka bas Wina'am one voe la suere. <sup>13</sup> Amaa kpemisimi taaba daar wusa line buon ye Zina la, ka ba'a yinni ya sa'an da kpe'eni o suunr ne tuumbe'ed dama'am. <sup>14</sup> Ti di'edne ti poor ne Kiristo, ti ya'a mor ti pin'ilug yadda la kinj kinj ti

paae ti dunia nwa beilim. <sup>15</sup> Ka Wina'am gbaun pun yel ye,

“Zina, ya ya'a wum Wina'am kukor,

da endi ya tobaa wuu sanƙan ka ya yaanam da zan'as Wina'am la.”

<sup>16</sup> Ano'onami da wum ka zan'as la? Li ka' bane n da dol Moses ka bas Egipiti laa? <sup>17</sup> Ka ano'onam ka Wina'am sunf da pelig ne ba yuma piisnaasi la? Li da ka'ane bane da tum be'ed ka kpi moogin laa? <sup>18</sup> Ka ano'onam ka o da po noor ye ba kudum ku kpen'e o vu'usum zin'igin la? Li da ka'ane bane da zan'asi o noor laa? <sup>19</sup> Ka ti ban ye ba da pu nyaƙe kpen'e, ban pu niƙ Wina'am yadda la zug.

## 4

<sup>1</sup> Dinzugo keli ka ti zo dabiem ka ya so' da wenne o gu'un Wina'am vu'usum zin'igin kpen'ebo sanƙan ka o nozi'el la nan be la. <sup>2</sup> Ka labasuƙ la paae ti sa'an na wenne labasuƙ paae ba sa'an si'em la, ka labakan ka ba wum la pu mor nyoodi ba nii, bozugo ban wumi li la pu di'e li ne yadda. <sup>3</sup> Ka tinam bane niƙ o yadda la kpen'ed o vu'usum zin'igin wuu on yel si'em la ye,

“M sunf da peligeƙa

ka m po noor ye ba kudum ku kpen'e m vu'usum zin'iginee.”

O yel ne'eƙa hale baa ne o dunia maalug tuuma la naae la. <sup>4</sup> Ka o gbaun la yel zin'isi'a dabis kane a Yopoi Daar la yela, ye,

“Ka Wina'am da vu'us o tuuma wusa zin'igin, dabis kane a Yopoi Daar la.”

<sup>5</sup> Ka o lem yet kpela ya'as ye,  
 “Ba kudum ku kpen'e m vu'usum zin'iginee.”

<sup>6</sup> Li kpelimne ye sieba kpen'e li ni, ka bane da denjim wum labasuŋ la gu'uŋ kpen'eb ba zan'asug la zug, <sup>7</sup> ka Wina'am lem gaŋ dabis si'a ya'as ka li buon ye Zina. Ka na'ab David da pian' li yela yuma bedego line gaad la wenne lin daa denjim yel la ye,  
 “Zina, ya ya'a wum Wina'am kukor,  
 da endi ya tobaa.”

<sup>8</sup> Bozugo Josua ya'a da tisini ba vu'usum zin'ig, Wina'am da ku lem pian' dabis si'a yela ya'ase. <sup>9</sup> Ka lin a si'em la, vu'usum dabis si'a kpelim be Wina'am nidib la yela. <sup>10</sup> Dinzugo one kpen'ed Wina'am vu'usum zin'igin la me na vu'us ne o meŋ tuuma wenne Wina'am n da vu'usi o tuuma ni si'em la. <sup>11</sup> Dinzugo ti kpe'enjimi ti meŋ ka kpen' vu'usum zin'igin la, ka so' da tuas bane da zan'as ka gu'uŋ kpen'eb laa.

<sup>12</sup> Ka Wina'am pian'ad la voene ka tum. Li pulim ka diti gat zaba su'ug mekama kane dit noya ayi la, ka kunsidne n ti paae siig ne vu'usum ben, wuu su'ug la kensid ningbina sun'ula ne konba poogin biim si'em la. Ka pian'ad la pa'an nidib potenda a si'em. <sup>13</sup> Ka Wina'am maal si'el wusa la ku nyaje sua'a o sa'anee. Li wusa digne paalo ni, one tuon ka li a tilas ye ti zi'en n tu'as ti yela la.

*Yesu n a maalmaan kpeenm la yela*

<sup>14</sup> Ka tiname pun mor maalmaan kpeenm tita'ar one a Wina'am Biig, Yesu, ka denjim gaad arazana ni la, ti gban'ami ti yadda la kinj kinj.

<sup>15</sup> Ka ti mor maalmaan kpeenm one zoti ti nyoog ne, tiname pu kpi'em la yela, ka o da nye makir buudi wusa wenne tiname nye si'em la. Ka la'am ne wala o pu tum tuumbe'ede. <sup>16</sup> Dinzug keli ka ti li'el o yelsum na'am gbauŋ la ne sukpi'eun ka di'e o nimbaanzoor bareka la, ka li sunji ti, ti yelpakir saja.

## 5

<sup>1</sup> Ba gaŋ maalmaan kpeenm ninsaalib buudi wusa soogin ye o zi'eni ba noba zug, ban ne Wina'am soogin n tis piini ka maal maan n tis Wina'am ba tuumbe'ed yela. <sup>2</sup> Ka o na tun'e zo ba nimbaanlig ne bane pu baŋi ne bane yidig la, on meŋ pu kpi'em ka lut tuumbe'edin la zug. <sup>3</sup> Ka li nar ye o maal maana tis Wina'am o meŋ tuumbe'ed zug la'am ne nidib la tuumbe'ed. <sup>4</sup> Ka so' pu du'osidi n gaŋidi o meŋ ye o a maalmaan kpeenm, amaa Wina'am gaŋid o wuu on da gaŋ Aaron si'em la.

<sup>5</sup> Ala mene Kiristo da pu du'osi o meŋ ye o lieb maalmaan kpeenm, amaa ka Wina'am da gaŋ o, ka yel o gbauŋin ye,

“Fu aa m Biig,

ka zina ka m lieb fu Ba”

<sup>6</sup> Ka lem yel o zin'isi'a ye,

“Fu ane maalmaan saŋa wusa,

fune ledig Melkizedek zin'ig la.”

<sup>7</sup> Ka Yesu n da be dunia nwa ni saŋsi'a la, o sos ka belim Wina'am one mor paŋi na tun'e faaenn o kum zin'igin, ne tansug bedego ne ninto'om. Ka on na'as Wina'am la zug ka o wumi o sosug la.

<sup>8</sup> Hale baa on a o Biig la, o zamis noyelug siakiri



o namisugin. <sup>9</sup> Ka on lieb su'um naae la zug ka faangir line ka' naar la yiti o sa'an na, n tisid bane wusa siakidi o noyelug la, <sup>10</sup> ka Wina'am nok o pa'al ye o a maalmaan kpeenm one ledig Melkizedek zin'ig.

*Bane basid Wina'am dolim sa'alug la yela*

<sup>11</sup> Ti mor pian'ad bedego yelkan yela, amaa li toe ne man na pa'ali ya si'em ka ya ban nyain, bozugo ya ma'as ne zamisug. <sup>12</sup> Ka saɲa paaeya ka li nar ka ya a pa'anib, ka ya nan kpelim bood ye ba lem pa'ani ya Wina'am yela yiiga pa'ala la, wen wuu biise bood bin'isim ka ka' digan'alug la. <sup>13</sup> Ka one mekama mu'ad bin'isim ane biig ka nan ka' ya'am na ban yelsida yela. <sup>14</sup> Ka bane bi' la dit digan'alug, bozugo ba zamisne n mi' line a su'um ne be'ed.

## 6

<sup>1</sup> Dinzugo Kiristo pa'alug kan ka ti daa zamis pin'ilugin la, ti basimi tiname da a si'em pin'ilugin la, ka niɲ Wina'am yadda, ka keɲ tuon n nobug ka da kpelim wenne ti pin'ilne n bood ye ti paam tiaker ti tuumbe'ed yela laa. Ka da kpelim be tuum kane ta'asid ku'um laa. <sup>2</sup> Ne ku'om suub pa'alug ne nok nu'us paal nidib zutin yela, ne ku'um vu'ugir yela, ne sariakadib yela line ka li saɲa ka' ben la yela. <sup>3</sup> Wina'am ya'a siak, ti na niɲ ala.

<sup>4</sup> Ka bane da wum Wina'am labasun ka banj li, ka nye o piini, ka di'e o Siig Sun, <sup>5</sup> ba mi' Wina'am labaar yelsum ne tuumkpi'ema pan line na ti kena la, <sup>6</sup> ba yadda ya'a lu, ba ku nyane

len leb na n tiake bas ba tuumbe'ed la ya'ase, bozugo ba na lem kpa' Wina'am Biig la ku'um dapuudir zug ka diis o nyan nidib soogin.

<sup>7</sup> Tej kane di'ed saku'om line niid bedego la, tej kan du'adi biis tisid kpaadib ka ba nyet Wina'am yelsum. <sup>8</sup> Ka tej kane yit gon'os ne mobe'ed, li ka' nyoode, li pu lal ne nopoore. Ka li ba'asug ane bugum na dii li.

<sup>9</sup> M zuanonja, hale baa ti pian'ade anwa, ti mor sukpi'em ne ya, ka mi' ye ya mor yelsum line dolne faangir. <sup>10</sup> Ka Wina'am ka' ziri soba na tami ya tuuma ne nonjir line ka ya ninj o yela n tisi o nidib ka nam kpelim ninjid la. <sup>11</sup> Ka ti bood hale ye ya yinni yinni maal ala men ne nimmua ka ya mor ti'ir ka pu bi'esida n ti paae li ben. <sup>12</sup> Ti pu bood ye ya mor gbanya'am, amaa wenne ne ya taaba bane ninj Wina'am yadda, ka modig ka di'e Wina'am nozi'el kan ka o digil la.

### *Wina'am nozi'el la yela*

<sup>13</sup> Wina'am n da zi'el noore n tis Abraham la, ka so' kae' n gat on Wina'am la zug, ka o noki o menj n po noor, <sup>14</sup> ka ye, "Asida, m na ninji fu zug bareka ka fu yaas na ti a bedego." <sup>15</sup> Ka Abraham da modig ka di'e Wina'am nozi'el la.

<sup>16</sup> Ka ninsaal ya'a ye o po noor, o pood ne one gat o la, ka li gu'e nongban nwa'ar wusa. <sup>17</sup> Wina'am da bood ye o nie li nyain n pa'ali bane na di'e o nozi'el la, ye o kudum ku tiake o yelug la, linzug ka o po n pe'es o nozi'elugin la. <sup>18</sup> Ka yelbama ayi nwa bane pu tun'e tiakeda, ka ban yela ka Wina'am ku ma' baa bi'ela. Dinzug ka tinam bane zo kenj o sa'an ye o faaenn ti la na

mor sukpi'eun ye ti mor ti'ir ne line digi ti tuon la. <sup>19</sup> Ti ti'ir kaṅa nwa wenne aarun kpa'are ba' ku'omin kaṅ kaṅ si'em la. Ka one yela ka ti mor ti'ir la ane Yesu. One paae Wina'am zin'igin la. <sup>20</sup> Ka Yesu lieb maalmaan kpeenm saṅa kane ka' ben la n ledig Melkizedek zin'igin la. Ka ti ti'ir be o ni, ka o zi'e ti noba zug n gaadi ti tuon n kpen'ed Wina'am zin'igin la.

## 7

### *Maalmaan Melkizedek la yela*

<sup>1</sup> Melkizedek nwa, one daa a Salem na'ab ne Wina'am one gat si'el wusa la maalmaan. Abraham n daa keṅ tanpin n nyaṅe na'anam anaasi ka kun na la, Melkizedek tu'os o ka niṅ o zug bareka. <sup>2</sup> Ka Abraham n zabi nyaṅ ka nok la'asieba la wusa, o yiisne yinni piiga puugin n tis Melkizedek. Melkizedek yu'ur la gbin ane ye, "Popielim na'ab," ka lem a Salem na'ab, ka li gbin ane "Sumalisim na'ab." <sup>3</sup> Si'el kae' pa'al ye o mor ba' ne ma ne yaanama. Si'el kae' me pa'al o du'am ne o ku'um saṅa, ka o kpelim a maalmaan saṅa wusa wenne Wina'am Biig la ne.

<sup>4</sup> Baṅimi Melkizedek n mor kpi'eun si'em. Abraham, ti yaa yalin yak tis o yinni piiga wusa puugin line a la'ad line ka ba nok zaba ni la. <sup>5</sup> Ka Wina'am tis noor si'a ye bane a Levi yaas ka me a Abraham yaas ka a Wina'am maalmaanib la, di'es nidibin la ayinni piiga wusa puugin. Ba di'esi ba buudi ni hale baa ban a Abraham yaas la. <sup>6</sup> Ka Melkizedek ka'a ba yaanam yaanṅa, amaa o di'e Abraham sa'an ayinni piiga wusa puugin,

ka niŋ Abraham zug bareka, on Abraham one di'e Wina'am nozi'ela la. <sup>7</sup> Li a sida ye one tisid yelsum gat one di'edi li. <sup>8</sup> Ka maalmaanib la yela la, ka bane na kpiid la di'ed yinni pudugir piiga la ni, ka nya'al ka Melkizedek one ka Wina'am gbauŋ sob ye o voe la, me niŋidi ala. <sup>9</sup> So' tun'e yel ye hale Levi meŋ one di'esid ayinni piiga wusa puugin la da yo yinni piiga wusa puugin ka li naan o yaab Abraham nu'usin, n keŋ Melkizedek sa'an, <sup>10</sup> bozugo Melkizedek n da tu'os Abraham la, saŋkan ka Levi nan kpelim be o yaab Abraham poogin.

<sup>11</sup> Li da ane Levi yaas bane a maalmaanib saŋa la, ka Wina'am tis nidib la wada. Ka Levi maalmaanib tuuma ya'a da nyaŋe keen ka nidib aan su'um naae, li pu narin ye maalmaan buud si'a kena ya'ase, one ledig Melkizedek zin'igin la ka ka' Aaron zin'iginee. <sup>12</sup> Ka maalmaan yela ya'a tiak, asee ka wada me mor tiaker. <sup>13</sup> Ka ti Zugsob one yela ka ba yel ne'eŋa la, ane Israel dim buud si'a nid, buudi kan nid nan zi' tum maalmaan tuuma. <sup>14</sup> Li a sida ye Zugsob la ane Juda buudi, amaa Moses da pu pudug buudkaŋa yela on da pian'ad maalmaanib yela laa.

*Maalmaan so' one wenne Melkizedek la yela*

<sup>15</sup> Ka maalmaan so' one a Yesu kena one wen wuu Melkizedek la, ka maalmaan yela maligim nie nyain. <sup>16</sup> Li ka'ane wada line dol ninsaal du'am yela, amaa li ane nyovur line ka' sa'uŋ la paŋ yela ka o lieb maalmaan. <sup>17</sup> Ka Wina'am gbauŋ yel ye,  
 “Fu na ledig Melkizedek zin'ig

n a maalmaan saɗa wusa.”

<sup>18</sup> Yel yinni ane ye, noyelug kudug la pu kpi'emaa, ka ka' tumire ka pu ket ka si'el si'el a su'um la zug, ka Wina'am basi li. <sup>19</sup> Moses nozi'elug la da pu nyaɗe ke ka si'el si'el a su'uɗa. Amaa ti'ir suɗ line ke ka ti li'el Wina'am kena.

<sup>20</sup> Wina'am da po ne gaɗ o. <sup>21</sup> Ka bane denjim lieb maalmaanib la da pin'ili ba tuuma ka poor kae'. Ka Wina'am maal Yesu ka o a maalmaan ka yel ye,

“Zugsob la poya ka ku tiake o poten'ere.

Fu ane maalmaan saɗa wusa.”

<sup>22</sup> Ne'eɗa ke ka Yesu zi'e ti nya'aɗ n a nonaar suɗ.

<sup>23</sup> Ka maalmaan kuda la da ane babig, ka ku'um yela ka ba pu kpelimi ba tuuma la nii.

<sup>24</sup> Ka Yesu n pu kpiid la o a maalmaan saɗa wusa.

<sup>25</sup> Dinzugo ban wusa ken Wina'am sa'an na, ka li yi ne Yesu ma'asim zug o nyaɗe faandi ba wusa. Bozugo on voe la, o be Wina'am tuon n nwe'ed Wina'am nu'ug ba zug.

<sup>26</sup> Li nar ka ti mor maalmaan kpeenm wuu oɗa nwa, one a nyain ka gba'ar ne dian'ad kae', ka fuee o meɗ yiis tuumbe'ed dim zin'igin, ka Wina'am du'os o gaad saɗgbauɗ. <sup>27</sup> O pu wenne maalmaan kpeenm bamma, bane ka li nar ye ba maal maana daar wusa ba meɗ tuumbe'ed yela yiiga, ka nyaan yuolim maal nidib yela la. On lee nokne o meɗi maal maan ba tuumbe'ed la zug vuguri. <sup>28</sup> Wada la gaɗ dap bane tuumsoma po'og ka ba a maalmaan kpeenmnam. Amaa Wina'am poor yela line yuolim kena la gaɗ Biig la one a su'um saɗa wusa la.

## 8

*Yesu one a maalmaan kpeenm la yela*

<sup>1</sup> Nwa a ti pian'ad la wusa zug. Ti mor maalmaan kpeenm wuu tiname denim pian' so' yela si'em la, ka o zin'i arazana ni, kpi'em sob na'am gbaunɗ datiuɗ. <sup>2</sup> O tum Wina'am tuuma Wina'am zin'ig amena ni line ka o menɗ maal, ka ka' fuug doog kane ka saalib maali n pu'usid Wina'am laa.

<sup>3</sup> Ba gaɗ maalmaan kpeenm wusa ye ba tis piini ka maal maana tis Wina'am. Ala ka li nar ye maalmaan kaja nwa me mor si'el n na tis Wina'am. <sup>4</sup> Ka o ya'a bein dunia nwa ni, o ku aan maalmaan baa bi'elaa, bozugo maalmaan bane tisid piini line dol wada suer la be. <sup>5</sup> Ba tuuma zin'ig nwaasne Wina'am zin'ig line be arazana ni. Ka Moses n da ye o ti' fuug doog line na aa Wina'am zin'ig la, Wina'am da pa'al o ye, "Banjim ka maali li ka li wen wuu bun kan ka m pa'al fu zuer zug la." <sup>6</sup> Ka lin a si'em la nonaar kan ka Kiristo a nu'unwe'ed la, a su'um n gat nonaar kudug la, bozugo li mor nozi'el suma. Ala ya'as ka o tuuma me a su'um n gati ba tuumkudug la.

<sup>7</sup> Ka nonaar yiiga la ya'a da pu moren gbadaa, li pu narin ye ti mor nonaar yinni ya'ase. <sup>8</sup> Ka Wina'am da nye ka gbada be la, ka yeli o gbaunɗin ye,

" 'Dabisa la na kena ka m na maal nonaar paal, man ne Israel dim ne Juda dim zug.

<sup>9</sup> Li ku wenne nonaar kan ka m da maal ne ya yanam,  
sanɗkan ka m da gban'e ba nu'ug

ka doli ba yi Egipiti tenjin la.  
 Ka ba pu dol nonaar la suer su'unja  
 dinzug ka m basi ba.'  
 Man Zugsob n yet ala.

<sup>10</sup> 'Ne'enja a nonaar kan ka m na maal ne Israel  
 dim  
 dabisbama nwa nya'an la.'

Man Zugsob yeti ya ye,  
 'M na noki m wada la nin ja poten'erin,  
 ka sobi li ya sunya ni.

Ka m na aa ba Wina'am,  
 ka ban me na aa m nidib.

<sup>11</sup> So' kae' na ti lem pa'ani o tiraan bee o ba'abiig  
 ye,  
 "Banjim Zugsob laa,"

bozugo ba wusa na ban man,  
 line pin'il ne kpeenm n ti paae biig.

<sup>12</sup> M na zoo ba nimbaanlig  
 ka tisi ba suguru ba tuumbe'ed yela,  
 ka ku lem tienn li yela ya'as baa bi'ela.' "

<sup>13</sup> Ka Wina'am n buon nonaar kaja ye, "bun-  
 paal" la zug, ke ka yiiga bun la a bunkudir. Ka  
 line lieb bunkudir ka lem ka'a tuum la na bodig.

## 9

### *Nonaar kudug ne nonaar paal la malun yela*

<sup>1</sup> Nonaar kan da maal yiiga la da mor maana  
 sueya ne Wina'am pu'usum zin'ig line be dunia  
 ni. <sup>2</sup> Ba maal fuug doog ka benji li, ka fitla zi'eg  
 be li ni, ne teebul ne bodobodo line a piini n  
 tisid Wina'am. Zin'ikan la ka ba buon ye Zin'ig  
 Sunj. <sup>3</sup> Ka fugobug line benj fuug doog la nya'an  
 la a doog poogin line buon ye Wina'am Zin'isunj

Ameḡa. <sup>4</sup> Ka li mor maan maalug zin'ig line ka ba nok salima maal. Li zug ka ba nyu'e tudaare, ka nonaar daka line bulig ne salima me be. Ka daka la poogin ka salima yubig be li ni, ka mor "Manna" line da a diib kan ka Wina'am tisi ba moogin la, ne Aaron dansaar line da bus vaand la, ne kuglama bane ka Wina'am nonaar sobir be ani la. <sup>5</sup> Ka salima bunkonbid line pa'an Wina'am paḡ la be daka la zug, ka ba kpukpama ligil zin'ikan ka Wina'am zot nidib nimbaanlig la. Saḡkaḡa nwa ti ku nyaḡe pian' bama yela naae nyain ne.

<sup>6</sup> Ka ban ti'eb bama nwa naae la, maalmaanib la kpen'ed zin'ikane beḡ la ni saḡa mekama maani ba maana. <sup>7</sup> Ka doog poogin la ka maalmaan kpeenm la ma'aa kpen'ed yuum wusa noor arakon'. O pu kpen'ed neem amaa maan ziim ka o more kpen'ed n tisid Wina'am, o meḡ yela ne nidib zi'ilim tuumbe'ed yela. <sup>8</sup> Ne'eḡa ka Wina'am Siig Suḡ pa'al ye suer nam kae' Wina'am Zin'isuḡ Ameḡa la nii, beḡir la nan be la. <sup>9</sup> Ne'eḡa nwa mamsug pa'an saḡa nwa yela. Nonaar kudug saḡa la ba da tisid piini ka kuud konbid maan maana ka li ku nyaḡe ke ka bane pu'usid la poten'er nie nyain ne. <sup>10</sup> Li yela ane diib ne nuub ne ku'om soob kon'ob kon'ob ne niḡḡbiḡ wada ma'aa line zi'en n ti paae saḡkan ka Wina'am yu'un na maali li su'uḡa la.

<sup>11</sup> Ka Kiristo n nie a maalmaan kpeenm la, yelsum line kena la ni, o gaadi kpen' doog kane beḡ line a buntita'ar ne line a bunsuḡ gaad li wusa, ka ka'a fuug doog line ka saal maali li la. Li ane ye, li ka'a dunia nwa din ne. <sup>12</sup> O daa



pu kpen' Wina'am Zin'ig Sun la vuguri ma'aa, ne buus ziim ne niigi ziim n maal maana tis Wina'am. Amaa o lee zaŋne o meŋ ziim n bo faangir suer line ka'a naare n tisi ti. <sup>13</sup> Ka niigi ziim ne buus ziim ne na'asa'abil ka ba nyu'e la tampeligim yugusug ya'a nyaŋe pie ba ka ke ka ba niŋgbina a nyain ne, <sup>14</sup> Kiristo ziim yu'un na niŋi gaad ala bedego, ka na pie ti tuumbe'ed line ta'asid ku'um ka ke ka ti poten'er a nyain, ka ti tum Wina'am one voe la tuuma. Li ane Kiristo one noki o meŋ n tis Wina'am ka gba'ar kae', ka li yi ne Wina'am Siig Sun kane be saŋa line ka'a naar la ni na.

<sup>15</sup> Dinzugo, o a nu'unwe'ed nonaar paalin la, ka bane ka Wina'am buoli ba la na di'e yelsum kane ka'a naare. Lin tun'e naam, bozugo Kiristo kum tisi ba yolisim ba tuumbe'ed ban ka ba da niŋ nonaar kudugin la.

<sup>16</sup> Faar nozi'elug pu kpi'emaa, asee ka ba ti ban ye one zi'el noor la kpiya. <sup>17</sup> Ka one zi'el noor la ya'a kpelim voe, pian'uk la pu kpi'ema, asee ka o ti kpi ka li yela due. <sup>18</sup> Ala men ka Wina'am nonaar yiiga la da pu kpi'ema, n ti paae saŋkan ka ziim yi ka li tum. <sup>19</sup> Ka Moses n mool Wina'am noyelug wusa nidib la wusa ni la, o nok na'abibis ziim ne buus ziim ne ku'om ka nok pe'og konbid ne vaand line buon hissop la zu'asid nonaar gbaun la ne nidib la wusa n yel ye, <sup>20</sup> "Ziim kaŋa a nonaar ziim line ka Wina'am tis noor ye ba siaki li la." <sup>21</sup> Ala men ka Moses da zu'as ziim la fuug doog la zug ne Wina'am malun la'ad wusa zug. <sup>22</sup> Ka wada suer la ni, bi'ela ka bunam wusa lieb nyain ne ziim. Ka ziim ya'a pu

yii, tuumbe'ed yiisib ku be.

*Kiristo maluj line yiis tuumbe'ed la yela*

<sup>23</sup> Ala ka li da nar ye bun bama line tu'as arazana bunam la lieb nyain ne maluj bama, ka arazana bunam me nar maana line a su'um n gaad bama. <sup>24</sup> Ka Kiristo pu kpen' Wina'am zin'ig line ka saal nu'us maali li la, ka tu'asid bun line a amena laa, ka lee kpen' arazana menjirin ka nie Wina'am tuon ti noba zug. <sup>25</sup> Ka o pu noki o meŋ maal maan tis Wina'am daar wusa wuu maalmaan kpeenm n kpen'ed Wina'am zin'igin yuum yuum ne ziim line ka'a o meŋ ziim laa. <sup>26</sup> Li ya'a ane ala, o naani namisidin daar wusa dunia pin'ilugin na. Ka lin a si'em la o nie vuguri yuma naar ben, ye o kad tuumbe'ed ne on noki o meŋ maal maan la. <sup>27</sup> Ka wen wuu lin zi'el ye saalib kpi vuguri ka lin nya'aŋ ka saria kadib be, <sup>28</sup> ala men ka Kiristo one noki o meŋ maal maan vuguri ye o di'e nidib bedego tuumbe'ed n yiis la, na len nie ti faaenn bane gur o ne nimmua la, ka ka' tuumbe'ed yela ya'ase.

## 10

<sup>1</sup> Wada kan ka Wina'am da tis Jew dim la nwaasne bunsuma line a amena ka na kena la, ka lee ka' yinni ne line a amena laa. Bozugo ba da maan maana yuum yuum ka li pu ke ka bane li'el Wina'am la lieb su'um nyain ne. <sup>2</sup> Li ya'a ka'a ala, ba naani basin maana tisib, ka maluj ya'a da keen ka bane pu'usid la liebin nyain, ba ku lem mi'in tuumbe'ed si'a ba potenda nii. <sup>3</sup> Amaa ka maan bama tiensidi ba tuumbe'ed

yela yuum yuum; <sup>4</sup> ka na'araad ne buus ziim ku nyaje kad tuumbe'ede.

<sup>5</sup> Dinzug Kiristo n da kenn dunia ni na la, o da yel Wina'am ye,

“Fu pu bood maana ne piini,  
amaa ninsaal ningbinj kane a man la.

<sup>6</sup> Fu pu mor sumalisim ne konbid piini line nyu'ed ne bugum bee maana line a tuumbe'ed yela.

<sup>7</sup> Ala ka m yel ye m Zugsoba,  
man kena ye m tum fu boodim a si'em la  
wuu lin sob si'em fu gbaun puugin mam yela  
la.”

<sup>8</sup> Ka o yel yiiga ye, “M pu bood konbid piini line nyu'ed ne maan ne piini wusa, ka li pu malis man suunre.” O yel ne'ena hale baa ban dol wada suer maani li laa. <sup>9</sup> Ka yu'un yel ye, “Gosima, m kena ye m ninj fu boodim.” Wina'am kpiis yiiga malima la, ka zi'el line tia'al la. <sup>10</sup> Ka Yesu n ninj Wina'am boodim ka noki o menj ningbinj maal maan tis o vuguri zug la, ka ti lieb Wina'am nidib ka a nyain.

<sup>11</sup> Ka maalmaanib wusa zi'e ba tuuma ni daar wusa n maan maan kane a yinni noor si'em pendigid ka lin ku nyaje yiis tuumbe'ede. <sup>12</sup> Ka Kiristo da tis o menji n maal maan vuguri, nidib tuumbe'ed yela line na siak saɲa wusa, ka yu'un zin'i Wina'am datiuɲ, <sup>13</sup> n ti paae saɲkan ka o dataas lieb o noba gbaun. <sup>14</sup> Ka maan vuguri la ke ka bane ka o ke ka ba lieb Wina'am nidib la a su'um nyain saɲa wusa.

<sup>15</sup> Ka Wina'am Siig Suɲ me dii o kaset n tisi ti ka ye man Zugsob yel ye,

16 “Ne'ēja a nonaar kan ka m na maal ne ba,  
dabis ban nya'aṅ.

M na ninji m wada la ba sunya ni  
ka sobi li ba ya'amin.”

17 Ka lem pa'as ye,

“Man kudum ku lem ten'esi ba tuumbe'ed ne ba  
taal yela ya'ase.”

18 Ka Wina'am n yiisi ba tuumbe'ed n bas la, li  
pu len nar ye ba maal maan tuumbe'ed yela.

*Tinam na li'el Wina'am si'em la yela*

19 M ba'abiise, tinam baṅ ye ti yu'un mor  
sukpi'em n na kpen' Wina'am zin'igin Yesu ziim  
la yela, 20 line ka o noki maal suepaal amēja  
line gat lin daa giṅ Wina'am doog la line aa o  
ningbinj. 21 Ka tiname mor maalmaan tita'ar one  
gur Wina'am yidim. 22 Dinzugo keli ka ti li'el  
Wina'am ne ti sunf ne yadda ninjir line kpi'em  
ne ti sunya line ka ziim zu'asug ke ka si'el line a  
be'ed ten'esug da be ti potenda ni, ne ti ningbina  
pier ne ku'osuṅ. 23 Ka ti gban'e kiṅ kiṅ ti'ir  
kan ka ti yel paalo la, bozugo Wina'am one zi'el  
noor la a sida sob. 24 Ti ten'esimi ti taab yela  
ka kpe'enjidi taaba n mor nonjilim ne tuumsuma.  
25 Ka da bas taaba la'asug wuu sieba ninjid si'em  
laa, amaa ka kpe'eṅ taaba, bedego yaname nye  
ka Yesu ken daar la li'el la.

26 Ka maana pu lem be n na kad tuumbe'ede,  
ti ya'a di'e Wina'am sida la ka kpelim ninjid  
tuumbe'ed ne pon'osim. 27 Asee ka ti mor  
dabiem poten'er ne saria kadib ne bugum line ye  
li di Wina'am dataas ne nimmua la. 28 So' ya'a da  
sa'am Moses wada la, ka kasetib ayi bee atan' be,

ba ku zo o nimbaanliga, asee o daana kpi. <sup>29</sup> One ne'es Wina'am Biig la, ka nok nonaar ziim line ket ka o a Wina'am nid la niñid yoo yoog ka tu'ud Siig Sunj line pa'an Wina'am yelsum la, namisug na a wala. Asida, on din na gaad ala. <sup>30</sup> Ka ti mi' one yel ye, “Sam yier ane m din ka man na yo li.” Ka len yel ya'as ye, “Zugsob la na kadi o nidib saria.” <sup>31</sup> Li ane yeltoog tis one lu Wina'am one voe la nu'usin.

<sup>32</sup> Ka ten'esimi sanjsi'en yanam n da nye Wina'am yelsida la. Ya modig ne sukpi'em ka nye namisug bedego ka nyanje zi'en kinj kinj. <sup>33</sup> Ka sanjsi'a ka ba tu'udi ya ka namisidi ya nidibin. Ka ya lem zi'en ne ya taaba bane ka ba namisi ba ala la. <sup>34</sup> Ka ya zo bane be sarega ni la nimbaanlig, ka maal sumalisim ne bane faann ya la'ad, ka ya mi' ye ya meñ mor la'asuma line gat ne'ēja line ku sa'am.

<sup>35</sup> Dinzugo da basi ya sukpi'em line mor nyood bedego la. <sup>36</sup> Ka li nar ye ya mor sumodigir ye ya niñ Wina'am boodim ka di'e o nozi'elug la. <sup>37</sup> Ka li sob ye, Wina'am yel ye,

“Li kpelim bi'ela, ka one ken na la, kena,  
ka li ku yuuge.

<sup>38</sup> Ka man popielim dim na voe  
ne ba yadda niñir zug.

Ka so' ya'a nyobugidi lebid nya'añ,  
man sunf ku malis ne on daana.”

<sup>39</sup> Tinam ka'a bane nyobugid lebid nya'añ ka sa'am la, amaa ti ane bane niñ yadda ka paam faangir.

# 11

## *Yadda ninjir la yela*

<sup>1</sup> Yadda ninjir zug ka ti mor ti'ir ne line ka ti gur la ne line ket ka ti mi' bun lin ka ti pu nyet ne nini la yela. <sup>2</sup> Ka li da ane kudumin dim yadda ninjir yela ka Wina'am da tisi ba pian'asun.

<sup>3</sup> Yadda ninjir zug ka ti ban ye Wina'am maal dunia ne o pian'ad, ka bun kane ka ti nyet la, ka'ane bun line da be ka nidib nyeta.

<sup>4</sup> Yadda ninjir zug ka Abel da maal maan n tis Wina'am, ka li a su'um n gaad Kain maan la. O yadda ninjir zug ka Wina'am di'e o piini la ka tisi o pian'asun ye o a popiel sob la. Ka o yadda ninjir zugo, hale baa on kpi la, ba kpelim tiendi o tuuma yela.

<sup>5</sup> Yadda ninjir zug ka Wina'am da nok Enok du agol ka o pu kpil, ka ba da pu nye oo, on da nok o la zug. Ka on da nam pu nok o la, ka Wina'am yel ye o tuuma ma'ed o suunr. <sup>6</sup> Ka yadda ninjir ya'a kae', so' ku nyane ma'ae Wina'am suunre. Ka one bood ye o li'el Wina'am, asee o siak ye o be, ka me siak ye o na tis bane ied o ne yelmenjir la ba yood.

<sup>7</sup> Yadda ninjir zug ka Wina'am da denjim sa'al Noa ne nimmua ne yelbane ka so' nan zi' nye la, ka o siaki maal aarun tita'ar n faaenn o yidim la. Noa yadda ninjir tuuma pa'al ye dunia dim ka'a su'um. Ka o di'e nozi'elug line a popielim ka yi o yadda ninjirin la.

<sup>8</sup> Abraham yadda ninjir zug ka Wina'am da buol o la, ka o siak Wina'am noor ka yi ken ten kan ka o na ti di'e digil o yaas ka li a ba faar,

hale baa on da zi' one ken tenji'a ni la. <sup>9</sup> Ka yadda ninjir zug, ka Abraham daa kpen' tenj kan ka Wina'am da pu'ulum tis o la wuu o ane saan n be tenzunin ka ti' fuug doog n be la. Isaak ne Jakob me daa di'e faar kan la. <sup>10</sup> Ka o mor poten'er ne tenj kan ka li eenbir kpi'em. One maan tenj la ka ba meed, ne one meedi li la, a Wina'am.

<sup>11</sup> Yadda ninjir zug ka baa Abraham n daa kudug, ka o po'a Sara a kundu'ar la, o daa nyaje du'a, on daa mi' ye Wina'am one zi'el noor la a sida sob la zug. <sup>12</sup> Dinzug ka dau nwa, one kudug ka pu lal ne ku'um, ka yaas bedego yi o ni na n a bedego wuu nwadibibis la, ka len a wuu mo'ar noorin titanbiise la.

<sup>13</sup> Ka nimbama wusa kpine ne yadda ninjir ka nam pu di'e nozi'ela laa, amaa ka nyee li lalli, ka ba sunya malis, ka siak ye ba da a saam ne zooma dunia ni. <sup>14</sup> Ka bane siakid anwa la, pa'al ye ba iedne ba menj tenj. <sup>15</sup> Ba ya'a da ten'esid tenj kan ka ba yi la na, ba naani moren suer ye ba leb ani. <sup>16</sup> Ka lin a si'em la, ba boodne arazana line a tenjun hale la. Dinzugo, Wina'am pu zot nyan ye ba buol o ye ba Wina'am, on ti'eb tenji tisi ba la zug.

<sup>17-18</sup> Ka yadda ninjir zug ka Abraham da nok o biyimir, Isaak, ye o maal maani tis Wina'am on da tis o noor ye o mak o la. Li ane Isaak on yela ka o di'e nozi'el la ye, o yaas na yi ne Isaak sa'an na la. Ka o sin ka nok o ye o maal maan. <sup>19</sup> Abraham da mi' ye Wina'am na tun'e vu'ug Isaak kumin. Wuu pian'ad wen ne, Abraham da di'e Isaak kumin.

<sup>20</sup> Ka yadda niñir zug ka Isaak tis Jakob ne Esau wusa yelsum.

<sup>21</sup> Ka yadda niñir zug ka Jakob tis Josef biis ayi yelsum, on da bood ku'um la, ka zañi duore tik n sunri n sosid Wina'am la.

<sup>22</sup> Yadda niñir zug ka Josef, on da bood ku'um la, ka yel Israel dim ye ba na ti yi Egipiti tenjin la, ka zi'el noor ye ba ya'a ti yit n lebidi ba men tenjin la, ban nokim o niñgbiñ n mum anina.

<sup>23</sup> Ka yadda niñir zug ka ban da du'a Moses la ka o ba' ne o ma sua'a o nwadis atan'aña, ban nye ka o a bivenliñ la, ka pu zot dabiem na'ab wada yela la.

<sup>24</sup> Yadda niñir zug ka Moses, on da nobug la, ka zan'as ye ba da buol o na'ab Faaro po'ayua biiga. <sup>25</sup> O gañ ye o la'am namis ne Wina'am nidib n gat ye o nye tuumbe'ed malisim line pu ya'asid naare. <sup>26</sup> Ka siak ye ba ya'a tu' on Kiristo zug, li a su'um n gat kpan'am line be Egipiti tenjbaunjin wusa, bozugo o mor poten'er ye o yood be tuon. <sup>27</sup> Ka yadda niñir zug ka o bas Egipiti ka pu zot dabiem ne na'ab la supeene, ka da modig, bozugo o nye one ka ninsaalib pu nyet ne ba nini la. <sup>28</sup> Yadda niñir zug ka o maal ku'um malek gaadug maan, ka zu'as ziim la ye malek one kuud bikpeenmnam la da ku Israel dim bikpeenmnama.

<sup>29</sup> Ka yadda niñir zug ka Israel dim da lo'oñ Ateuk Zen'ug la wen wuu ku'omi kpin'ei ka ke tenj la kpi'emis si'em la, ka Egipiti dim me tu'as ye ba lo'oñ ka ku'om la dii ba.



<sup>30</sup> Yadda ninjir zug ka Jeriko ten zanguom beda la lu, sanƙan ka Israel dimi da ken giligi ten la daar wusa noor yinni ken paae daba ayopoi.

<sup>31</sup> Ka yadda ninjir zug ka Rahab one da a po'agoondir la tilig, on da di'e nimbane kena ye ba labisi gos Jeriko ten la, ka pu kpi wenne bane da zan'as laa.

<sup>32</sup> Ka m na yel bo ya'ase? M ka'a saƙa na pian' Gideon ne Barak ne Samson ne Yefta ne David ne Samuel ne Wina'am nodi'esidib la yelaa.

<sup>33</sup> Yadda ninjir zug ka ba nyan na'anam so'olim, ka so'e nidib ne yelsida, ka di'e nozi'ela, ka kpar gbigima noya, <sup>34</sup> ka buk bugum la paƙ, ka pons ne zaba su'uraug, ka nye paƙi ba tadimisin ka lieb paƙ dim zaba ni, ka nyan saam zabzabidib.

<sup>35</sup> Ka po'ab len di'e ba nidib bane kpi ka vu'ug la. Ka sieba namisid bedego ka zan'as ye ba paam yolisug, bozugo ba bood ye ba ti vu'ug kumin ka nye nyovur sun. <sup>36</sup> Ka ba la'ad ka fi'ebid sieba, ka lo sieba more kpen'es sarega ni, <sup>37</sup> ka lob sieba ne kuga n ku, ka nok kampenta su'ugo son' sieba n ku, ka ku sieba ne su'uraad. Ka sieba yirid ka ye' pe'es ne buus gbana, ka pu mor si'el si'ela, ka di fara ne namisug. <sup>38</sup> Ba ane bane ka dunia la pu nar ne ba laa, ka yiridne moogin ne zueya ni ka gbeend bunbo'adin ne tampiilema ni.

<sup>39</sup> Hale baa ba yadda ninjir yela ke ka ba nye yu'usun la, ba so' pu di'e Wina'am nozi'el laa.

<sup>40</sup> Ka Wina'am pun denim maal bunsuma tisi ti la, ye li ya'a ka'ane ti yelaa, ba ku lieb bunsuma amena ka gba'ar kae'.

# 12

## *Wina'am ninji ti si'em la yela*

<sup>1</sup> Dinzugo nidib bedego bane modig namisugin sadigim giligi ti la, keli ka ti me basi zetebisa ne tuumbe'ed line gban'e ti kin kin la, ka modigi zo zoos line be ti tuon la. <sup>2</sup> Ka gosid Yesu one a ti yiiga sob ti yadda ninjir yela ne one naadi li la. Sumalisim line digi gur o la zug ka o modig dapuudir la zug, ka pu zoo li nyane, ka yu'un zin'i Wina'am na'am gbaunɗ datiuɗ.

<sup>3</sup> Ten'esim o yela a si'em, tuumbe'ed dim bedego daa ki'is o, ka on modigi n nyanɗ la, da geenn ka ya sunya buke. <sup>4</sup> Ya zavid tuumbe'ed yela hale ka pu zot ne ban na kuu yaa. <sup>5</sup> Da tam sa'alug line be Wina'am gbaunɗin line kpemisidi ya wuu saamnami sa'al ne ba biis si'em la ye, "M biiga, more Zugsob la sa'alug ne nimmua ka da ke ka fu suunr sa'am, o ya'a tansi fu.

<sup>6</sup> Bozugo Zugsob la sa'ane bane ka o nonɗ la ka namisid on mekama ka o di'e la wuu o biig ne."

<sup>7</sup> Siakimi namisug wuu ba' mugusidi o biis si'em la, bozugo ya namisug la pa'al ye Wina'am sa'al ne ya wuu o biis ne. Biig be yaa ni, ka o saam pu sa'an oo? <sup>8</sup> Ba ya'a basi ya ka pu sa'ani ya wuu ban sa'an biis wusa si'em laa, ya ka'a o meɗ biise, ya ane tampiinb. <sup>9</sup> Ti ninsaalib ba'anam sa'ali ti, ka ti tisi ba na'asi. Ka li nar ye ti siaki ti Ba' Wina'am noor hale bedego gaad ti ba'anam noya la. Bee m ma'anee? <sup>10</sup> Ba meɗ boodim ka ba sa'ali ti saɗa bi'ela. Amaa on sa'ani

ti ne ti meŋ sunid yela ye ti a popielim dim wuu on ne. <sup>11</sup> Ka sa'alug saŋa la ka li zabidi ti ka pu malis tii. Li nya'aŋ ka li nyood a sumalisim line yit popielim ni na n tisid bane ka o sa'ali ba la.

### *Sa'alug*

<sup>12</sup> Dinzugo ugusimi ya nu'us bane a zela la, ka kpe'eni ya duma bane buk la, <sup>13</sup> ka maal popielim suere n dol, ka bane yadda ninir pu zu'e la, ka nwaas wuu wabis la da pon'olim naae, ka lee nyene laafe. <sup>14</sup> Kpe'enjimi ya meŋ n nye sumalisim ne nidib wusa, ne popielim. Ka popielim ya'a ka'asige, so' ku nye Zugsob laa. <sup>15</sup> Banjimi ka so' da gu'uŋ Wina'am popielim piini la di'ere, ka so' da mor putoog line daamid nidib bedego. <sup>16</sup> Ka so' da tum dian'ad tuuma bee pu dol Wina'am suere wuu Esau one da zaŋi o kpeenm faar n kuos diib yinni yela laa. <sup>17</sup> Ka ya baŋ ye lin nya'aŋ ka o bood ye o di'e o kpeuŋ faar ka o saam zan'as o la, o pu nyaŋe tiak line ka o gban'e laa, hale baa on zigi li ne nimmua la.

<sup>18</sup> Ka ya pu kenne line ka ninsaal na tun'e si'is, wuu Israel dim da keŋ Sinai zuer baba la. Ba nye bugum tita'ar ne lik ne zibisug ne sisi'em <sup>19</sup> ka wum na'atana vuud ne kukor kan ka nidibi wumi li ka belim ye li da lem pian' labaar ya'asi n tisi baa. <sup>20</sup> Ka ba ku nyaŋe modig noyelug lin ka ba di'e laa ye, "Hale baa bunkonbug ya'a si'is zuer la, ban lom o ne kuga n ku o." <sup>21</sup> Ban nye si'el la da toe hale, ka Moses yel ye, "M zot dabiem ka kirid."

<sup>22</sup> Amaa ya kenn Zion zuerin line a Wina'am one voe la teŋ, ka a Jerusalem ameŋa line be

arazana ni na. Ka anina ka maleknam bane ka' ben la, be, ka la'as n di'em di'ema. <sup>23</sup> Ka bikpeenmnam bane mor kal arazana ni me la'ased anina. Ka Wina'am one a si'el wusa sariakat ka so'e si'el mekama la, ne popielim dim siis bane ka ba maali ba su'um naae la me be anina. <sup>24</sup> Ka Yesu one a nonaar paal nu'unwe'ed la one ziim zu'as, ka li pa'al line a su'um n gat Abel ziim a si'em la.

<sup>25</sup> Bañimi ka da zan'as one pian'ad laa. Ka bane zan'as one sa'ali ba dunia ni la sadigim pu nyaje luak namisug la, ti na niñ wala yu'un luak namisug ti ya'a zan'as one be arazana ni n sa'ani ti la? <sup>26</sup> O kukor la da ke ka tej mi'im, ka nannanna o nozi'el la kpelim be ye, "M na lem mi'im dunia noor yinni ya'as, ka ka'ane dunia ma'anee, amaa la'am ne saazug." <sup>27</sup> Pian'agin kaña nwaa line ye, "Yinni ya'as la," pa'al ne ye line ka o maal la na naae. O ya'a mi'im, ka line ku tun'e mi'im la na kpelim.

<sup>28</sup> Dinzugo keli ka ti sunya ma'ae ne o; ka tiname na di'e na'am so'olim line ku tun'e mi'im la, keli ka ti pu'us Wina'am bareka ne na'asi ne dabiem, <sup>29</sup> bozugo ti Wina'am ane bugum kane kanbid.

## 13

<sup>1</sup> Kpelim nonji taaba wenne ba'abiis ne. <sup>2</sup> Da bas saam di'esugo, ka ala ka sieba maal maleknam sauñ ka pu bañ ye ba ane maleknama. <sup>3</sup> Tenri bane be sarega ni la yela, wenne wuu fu la'am be ne ba ne, ne bane ka ba namisidi ba, wenne fu la'am namisid ne ba ne.

<sup>4</sup> Ten'esimi ka po'adiir dolisi li suer su'uṅa, ka da ke ka dian'ad tuuma bee; ka Wina'am na kad po'asa'uṅ dim ne ningoonda la saria. <sup>5</sup> Ka da ke ka ligidi noṅir kpen'e yaa. Ke ka ya sunya malis ne yaname more si'el la; ka Wina'am yel ye, "On kudum ku basi fuu."

<sup>6</sup> Dinzugo, ti yinni yinni na tun'e pian' ne sukpi'em ye,

"Zugsob la aa m sunjid,  
ano'on ka m na zo dabiem?  
Ka saal na ninji m bo?"

<sup>7</sup> Tenri ya tuongatib bane pian'ade Wina'am pian'ad tisidi ya la. Ya nye ba nyovur beilim n daa a si'em, ka me tu'asi ne ba yadda ninṅir la.

<sup>8</sup> Yesu Kiristo pu tiakeda. On sa a si'em su'os la, o ane ala zina, ka na kpelim aa ala saṅa mekama.

<sup>9</sup> Da dol ziri pa'ala line a kon'ob kon'oba; ka li a su'um ka ya sunya kpe'enṅ ne Wina'am popielim piini ka ka'ane diib wada line pu tisid bane dit la nyoode. <sup>10</sup> Yesu nok o meṅ maal maani tisi ti ka bane tum Jew dim maan zin'igin la pu mor suere n na di'e.

<sup>11</sup> Ka bunkonbid ningbina bane ziim ka maal-maan kpeenm more kpen'ed Wina'am maan zin'isuṅin tuumbe'ed yela la, ka ba nyu'e li teṅ la kpeṅ. <sup>12</sup> Ala men ka Yesu namis teṅ la kpeṅ ye o meṅ ziim la ke ka nidib lieb Wina'am nidib bane a nyain. <sup>13</sup> Dinzugo keli ka ti yii paae teṅ kpeṅ la n la'am namis ne o tu'ud la; <sup>14</sup> ka dunia nwa ni ti pu mor teṅ kane na yuuge ka boodne teṅ kane na kena la.

<sup>15</sup> Ne Yesu sunṅire keli ka ti maal maan n tis Wina'am. Ka li a ti zun'or n tis o, ka yi tinam

bane siak ye Wina'am aa ti Zugsob la. <sup>16</sup> Da bas tuumsuma ninjire, ka da tam taaba yelaa, ka tuum bamanami ma'ed Wina'am suunr.

<sup>17</sup> Siakimi ya tuongatib noya ka tum ban yeli ya si'el; ka dap bama guri ya ka a bane na yel Zugsobi ba tuuma a si'em la. Siakimini ba, ka ba na tumi ne sumalisim ka da nyonaa. Ka ba ya'a nyonin, lin ku moren nyood tisi yaa.

<sup>18</sup> Pu'usum Wina'am tisi ti; ka ti mi' ye ti mor popielim ya'am, ka bood ye ti tum si'el wusa su'uŋa. <sup>19</sup> M kpe'enjidi ya bedego sa ye ya pu'usum, ka m na nyaŋe lebi ya sa'an na to'oto.

<sup>20</sup> Wina'am one so'e sumalisim ka vu'ugi ti Zugsob Yesu kumin la, one aa ti pe'egur kpeenm la, one ziim ke ka ti mor nonaar ne Wina'am, saŋa kane ka' ben la. <sup>21</sup> Wina'am na maali ya su'uŋa ne si'el mekama ni ye ya tumi o boodim, ka tumi ya poogin line ma'edi o sunf ka yi Yesu Kiristo one na di'e na'asi saŋkane ka' ben la. Ami.

<sup>22</sup> M ba'abiise, sa'alkan ka m sob la, m bood ye ya noki li; ka m sobi line giŋa.

<sup>23</sup> Banjimi ye ba yiisi ti ba'abiig Timoti sarega ni bas, ka o ya'a leb to'oto na, on ne mam na la'am kena kaae ya.

<sup>24</sup> Pu'usimi ya tuongatib la wusa ne Wina'am nidib la men wusa. Bane yi Itali tejin la pu'usidi ya.

<sup>25</sup> Wina'am yelsum na be ne ya wusa. Ami.

**Wina'am Gbaun (Ghana)**  
**The New Testament the Kusaal language (Ghana)**  
copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kusaal)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source  
files dated 29 Jan 2022  
c688c8bf-38ac-5c00-90bd-6e4eaa165a20